

Wyrok z dnia 19 października 2006 r.

III KRS 5/06

Dopuszczalny jest kolejny wniosek o wyrażenie przez Krajową Radę Sądownictwa zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego po ukończeniu 65 roku życia, który powinien być złożony najpóźniej na sześć miesięcy przed upływem okresu, na jaki sędzia uzyskał zgodę Rady w wyniku rozpoznania poprzedniego wniosku (art. 69 § 1 i 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.).

Przewodniczący SSN Jerzy Kwaśniewski, Sędziowie SN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 października 2006 r. sprawy z odwołania Andrzeja Jacka G. od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa [...] z dnia 7 czerwca 2006 r. w sprawie odmowy wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego

o d d a l i ł odwołanie.

U z a s a d n i e

Krajowa Rada Sądownictwa uchwałą [...] z dnia 7 czerwca 2006 r. na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. Nr 100, poz. 1082 ze zm.; dalej ustawa o KRS) i art. 69 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.; dalej Prawo o u.s.p.) postanowiła nie wyrazić zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez Andrzeja Jacka G. sędziego Sądu Rejonowego w B. W uzasadnieniu Krajowa Rada Sądownictwa wskazała, że w uchwale z dnia 19 maja 2005 r. wyraziła zgodę na dalsze zajmowanie przez zainteresowanego stanowiska sędziego na okres do dnia 4 października 2006 r. Sędzia w dniu 27 kwietnia 2006 r. złożył kolejny wniosek o udzielenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez

okres trzech lat, ale przekroczony został termin wynikający z art. 69 § 3 Prawa o u.s.p.

Odwołanie od tej uchwały wniósł sędzia Andrzej Jacek G., zarzucając sprzeczność zaskarżonej uchwały z art. 69 § 3 Prawa o u.s.p. Sędzia, domagając się uchylecia zaskarżonej uchwały i przekazania sprawy Krajowej Radzie Sądownictwa do ponownego rozpoznania, wniósł o przedstawienie przez Sąd Najwyższy Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawnego co do zgodności § 29 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowego trybu działania Krajowej Rady Sądownictwa oraz postępowania przed Radą (Dz.U. Nr 152, poz. 1725) z art. 12 ust. 6 ustawy o KRS w związku z art. 69 § 1 i 3 Prawa o u.s.p. oraz z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP. W ocenie skarżącego, art. 69 § 3 Prawa o u.s.p. nie może stanowić wystarczającej podstawy do negatywnego rozpoznania jego wniosku, gdyż „w hierarchicznym systemie źródeł prawa brak jest normy, która mogłaby znaleźć uzasadnienie jako zgodna z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP” do rozpoznania jego wniosku w sposób zaprezentowany w zaskarżonej uchwale. Przepis art. 69 § 3 Prawa o u.s.p., zdaniem odwołującego się, dotyczy tylko złożenia pierwszego wniosku o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, natomiast brak jest jakiegokolwiek ustawowego uregulowania co do konieczności zachowania terminów dla złożenia dalszych wniosków, zaś „dotychczasowa praktyka orzecznicza nie budzi wątpliwości, że dalsze przedłużanie prawa zajmowania stanowiska jest dopuszczalne aż do ukończenia 70 roku życia”. Skarżący wskazał ponadto, że sędzia posiada ustawowo zagwarantowane prawo do zajmowania swego stanowiska do ukończenia 70 roku życia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 69 § 1 Prawa o u.s.p., sędzia przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 65 roku życia, chyba że Krajowa Rada Sądownictwa na wniosek sędziego, po zasięgnięciu opinii kolegium właściwego sądu, wyrazi zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez sędziego 70 roku życia. Zasadą jest więc przejście sędziego w stan spoczynku z dniem ukończenia 65 roku życia, a możliwość dalszego pozostawania na stanowisku powinna być traktowana jako wyjątek (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2003 r., III AO 25/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 236). Dalsze zajmowanie stanowiska sędziego

(nie dłużej niż do ukończenia przez sędziego 70 roku życia) uzależnione jest od zgody wyrażonej przez Krajową Radę Sądownictwa na wniosek sędziego. Złożenie przez sędziego wniosku jest więc materialnoprawną przesłanką uchwały Krajowej Rady Sądownictwa wyrażającej zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego po ukończeniu 65 roku życia. Inaczej mówiąc, Rada nie może podjąć takiej uchwały z urzędu, czy na wniosek innego podmiotu. Według art. 69 § 3 Prawa o u.s.p., wniosek sędziego o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska po ukończeniu 65 roku życia (o którym mowa w art. 69 § 1 Prawa o u.s.p.) składa się do Krajowej Rady Sądownictwa najpóźniej na sześć miesięcy przed ukończeniem przez sędziego 65 roku życia. Zachowanie tego terminu również jest materialnoprawną przesłanką pozytywnej uchwały Krajowej Rady Sądownictwa, a jego przywrócenie jest niemożliwe (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2003 r., III KRS 4/03, OSNP 2004 nr 16, poz. 291 oraz z dnia 14 grudnia 2004 r., III KRS 8/04, OSNP 2005 nr 14, poz. 219).

Z literalnego odczytania treści art. 69 § 1 i 3 Prawa o u.s.p. (ściśła wykładnia językowa) wynika, że wniosek o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska można złożyć tylko jeden raz. Stwierdzenie w art. 69 § 3 Prawa o u.s.p., że wniosek taki (o którym mowa w art. 69 § 1 Prawa o u.s.p.) należy złożyć na sześć miesięcy przed ukończeniem przez sędziego 65 roku życia oznacza, iż nie można takiego wniosku powtórzyć, gdyż byłby on wówczas składany po ukończeniu 65 roku życia. Gdyby więc poprzestać na takiej ścisłej, językowej wykładni (za czym opowiada się skarżący), to w ogóle niedopuszczalny byłby powtórny (kolejny) wniosek sędziego, choćby złożony przed ukończeniem 70 roku życia. Taka wykładnia byłaby jednak niefunkcjonalna i przeciwko niej przemawiają względy celowościowe (życiowe). Warunki funkcjonowania sądów oraz sytuacja osobista sędziego są zmienne w czasie. Dlatego przyjęcie możliwości ostatecznego rozstrzygnięcia o przedłużeniu okresu zajmowania stanowiska tylko jeden raz, na samym początku, bez możliwości uwzględnienia całego okresu 5 lat, jest nieracjonalne. Praktyka potwierdza występowanie przypadków, w których sędzia kończący 65 rok życia jest przejściowo w gorszym stanie zdrowia albo w tym momencie nie występuje stan uzasadniający interes służby (wymiaru sprawiedliwości) w przedłużeniu zajmowania stanowiska, wobec czego Krajowa Rada Sądownictwa wyraża zgodę na zajmowanie stanowiska przez stosunkowo krótki okres (np. przez rok), nie uwzględniając wniosku o wyrażenie zgody na cały okres pięcioletni, po czym sytuacja sędziego albo sądu zmienia się. Przemawia to za

uznaniem dopuszczalności złożenia i uwzględnienia powtórnego (kolejnego) wniosku o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego. Taka wykładnia jest usprawiedliwiona także uwzględnieniem, że z art. 69 § 1 Prawa o u.s.p. wynika, iż sędzia może uzyskać zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska aż do ukończenia przez niego 70 roku życia. Jeżeli więc pierwszy wniosek sędziego nie sięga tej granicy wiekowej albo też pierwsza uchwała Rady wyraża zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego do osiągnięcia niższego wieku, to należy przyjąć dopuszczalność złożenia przez sędziego kolejnego wniosku, a przede wszystkim możliwość jego uwzględnienia przez Radę (oczywiście na okres do ukończenia przez sędziego 70 roku życia).

Taka rozszerzająca wykładnia art. 69 § 1 Prawa o u.s.p., przez dopuszczenie możliwości składania kolejnych wniosków o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, powoduje powstanie problemu sprowadzającego się do pytania, czy złożenie tego kolejnego wniosku jest ograniczone terminem, skoro art. 69 § 3 Prawa o u.s.p. dotyczy wyraźnie tylko wniosku składanego po raz pierwszy. W ocenie Sądu Najwyższego, przepis ten ma także zastosowanie do kolejnych wniosków o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego. Wprowadzenie tego terminu nie stanowi tylko ograniczenia sędziów w możliwości składania takich wniosków, ale jest także uzasadnione interesem służby (wymiaru sprawiedliwości). Uwzględnienie tego interesu wymaga ustanowienia odpowiedniego terminu wyprzedzającego ewentualne dalsze zajmowanie stanowiska przez sędziego, zwłaszcza że w przypadku złożenia tego wniosku sędzia pozostaje w służbie do czasu zakończenia postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym (art. 69 § 3 zdanie drugie Prawa o u.s.p.). W tym czasie niemożliwe jest wdrożenie procedury obsadzenia wolnego stanowiska sędziowskiego. Organy administracji sądowej powinny więc z odpowiednim wyprzedzeniem uzyskać informację o tym, czy sędzia zamierza złożyć wniosek, czy też nie będzie go składał. Nadto, a może przede wszystkim, uznanie, że złożenie pierwszego wniosku byłoby uzależnione od zachowania terminu, a takiego ograniczenia nie byłoby przy kolejnym wniosku, oznaczałoby nierówne traktowanie bez usprawiedliwionej przyczyny podmiotów znajdujących się w takiej samej sytuacji. Prowadzi to do uznania, że do kolejnego wniosku sędziego o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska, należy stosować odpowiednio art. 69 § 3 Prawa o u.s.p. Taki (kolejny) wniosek należy więc złożyć najpóźniej na

sześć miesięcy przed upływem okresu, na który sędzia uzyskał zgodę Krajowej Rady Sądownictwa w wyniku rozpoznania pierwszego wniosku.

Uzależnienie od zachowania terminu określonego w odpowiednio stosowanym art. 69 § 3 Prawa o u.s.p. możliwości złożenia kolejnego wniosku o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego i jego uwzględnienia przez Krajową Radę Sądownictwa, wynika więc z prawidłowej wykładni przepisów ustawowych. Termin ten nie został ustanowiony w § 29 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 grudnia 2001 r. Przepisowi temu należy przypisać wyłącznie znaczenie informacyjne i porządkowe. Przykładowo, w powiązaniu z § 28 ust. 1 zdanie drugie tego rozporządzenia, oznacza on, że także dla zachowania terminu do złożenia kolejnego wniosku decydująca jest data złożenia wniosku przez sędziego prezesowi właściwego sądu, a rozpatrywanie takiego wniosku następuje według procedury właściwej dla rozpoznania pierwszego wniosku. Przy tego rodzaju wykładni nie zachodzi wykroczenie w rozporządzeniu wykonawczym poza granice upoważnienia ustawowego (art. 92 ust. 1 Konstytucji RP) ani sprzeczność przepisów tego rozporządzenia z ustawą (podobny kierunek wykładni przedstawił już Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 marca 2003 r., III KRS 7/02, OSNP 2004 nr 6, poz. 110).

Wobec tego odwołanie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 13 ust. 6 ustawy o KRS.

=====